No. 1278 Zaterdag 27 Juni 1908. 25ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1— 7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50, cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 26 Juni.

„ONZE VLOOT."

Het was ons een ware voldoening dezer dagen een schrijven te mogen ontvangen van het Bestuur der „Afdeeling Curaçao" van de Nederlandsche Vereeniging „Onze Vloot", in welk schrijven wij werden uitgenoodigd tot het bijwonen eener vergadering ter bespreking van ons hoofdartikel: „Doen, wat wij kunnen", voorkomende in N°. 1276 van ons blad.

Wij verheugen ons ten zeerste, dat „Onze Vloot" den moed getoond heeft om het eerste van alle Vereenigingen openlijk te hebben durven optreden in het belang van Curaçao, nu onze dierbare Kolonie zoo zwaar getroffen werd en zeer „donkere dagen" doorleeft. Wij mochten ook niet anders van zulk een krijgshaftige Vereeniging verwachten.

De geheele burgerij gevoelde, reeds sinds lang, dat het zoo toch niet langer kan, maar niemand meende een ander te mogen voorgaan. Nu de eerste stoot gegeven is, zal er wel beweging komen in de massa. De gemoederen zijn vol, men verlangt zich te uiten, maar, zooals gewoonlijk, de een durft niet voor den ander. Men vreest zijn bevoegdheid te buiten te gaan, of zijn persoonlijke belangen te schaden, of den hoogeren Autoriteiten onaangenaam te zijn.

Onze bevoegdheid te buiten te gaan! Wanneer wij niemand aanvallen, of beleedigen, maar als eerste belanghebbenden, ook een enkel woord wenschen mee te spreken en eens goed duidelijk willen laten uitkomen, hoe zwaar wij werden getroffen, hoe groot onze schade is, hoe wanhopig de toekomst, opdat Bestuur en Regeering den hoogen ernst van het oogenblik beter begrijpen kunnen en dieper gevoelen, opdat Bestuur en Regeering, steunend op het Volk, krachtiger kunnen optreden, en spoediger en meer afdoende kunnen hulp bieden. Het volk zou zich niet mogen uiten, nu het gaat over zijn eigene, zeer hooge belangen!

Onze bevoegdheid te buiten te gaan! Wanneer wij opkomen voor onze heiligste rechten, voor de eer onzer vlag en de vrijheid van ons volk? Wanneer wij openlijk getuigenis afleggen van onze liefde voor ons Land en niet dulden kunnen, dat de Nederlandsche Naam wordt beschimpt en bespot en vernederd?

Wanneer ons volksbewustzijn ontwaakt en wij erkend willen worden als volk en niet verachtend voorbijgegaan als een eerlooze en weerlooze menigte?

Welke persoonlijke belangen kunnen in vergelijking komen met deze hoogste en algemeene belangen van ons land en ons volk en onze vlag? Zullen juist niet onze persoonlijke belangen beter gewaarborgd zijn in de toekomst, wanneer onze eer als Nederlander niet slechts ongeschonden blijft, van vreemde smetten vrij, maar ook eerbied afdwingt en ontzag!

Neen, het kan den hoogeren Autoriteiten niet onaangenaam zijn, wanneer het Curaçaosche Volk Bestuur en Regeering niet alleen laat staan en hen niet alleen laat opkomen voor de rechten onzer Kolonie, maar zich dicht schaart rondom Bestuur en Regeering, zijn vertrouwen uitend en zijn dankbaarheid voor wat er bereids gedaan werd in het belang van het Land, steun vragend en hulp voor de nooden van het volk. In de ure des gevaars moeten Regeering en volk samengaan, elkander vertrouwend, elkander steunend en moed insprekend. Het Bestuur moet weten, wat er omgaat in het hart van het Volk, wat zijn verlangen is, of zijn vreeze. Maar wederkeerig wil ook het Volk weten, wat het Bestuur gedaan heeft om zijn rechten te verdedigen en te beschermen. Het Bestuur kan op het Volk rekenen, ook het Volk moet het Bestuur kunne vertrouwen en daarom WETEN, WAT ER TOT DUSVERRE GEDAAN IS, om niet noodeloos in angst en onzekerheid te blijven omtrent zijn eigen lot.

Moge de Burgerij het voorbeeld van „Onze Vloot" spoedig volgen. Niet slechts in stilte, onder elkander, moeten wij onzen droevigen toestand bespreken, maar in 't openbaar, publiek getuigenis afleggen van het gevoelen van ons Volk. Hoe wil Ons Volk als Volk zich uiten, als dit niet geschiedt gezamenlijk en in het Openbaar?

De Organen van het Publiek, de Koloniale bladen, hoe verschillend van richting soms ook bij andere aangelegenheden, waren thans eenstemmig en hebben trouw samen gewerkt voor eenzelfde doel: Uiting te geven aan de gevoelens van het Volk en opkomen voor diens belangen.

Maar nog op andere wijze kan het Volk zich in het openbaar uitspreken: door de Vereenigingen, die dat Volk vertegenwoordigen. Zooals daar zijn: allereerst de Kamers van Koophandel en Nijverheid, dan ook de Vereeniging tot bevordering van het stambelang en meerdere opwekking van het volksbewustzijn, het Algemeen Nederlandsch Verbond.

Verder niet het minst „Onze Vloot" die niet beter de liefde voor onze Marine bij het volk kan aanwakkeren, dan door mede te werken, dat het volk ondervinde in de Marine een machtige beschermster te bezitten.

Wij zijn derhalve het Bestuur van „Onze Vloot" oprecht dankbaar, dat het den eersten stoot gegeven heeft en een voorbeeld gesteld ter navolging aan anderen.

Dankbaar ook voor het genomen besluit om gevolg te geven aan den wenk, vervat in ons hoofdartikel van 13 Juni ll. en zich in dien geest te richten tot het Hoofdbestuur der Nederlandsche Vereeniging „Onze Vloot."

Van harte hopen wij bij deze in vloedrijke Vereeniging de zoo hoog noodige, en ten zeerste gewaardeerde hulp en steun voor onze Kolonie te mogen ontvangen.

Mocht de Curaçaosche Afdeeling slagen, dan zal dit niet weinig bijdragen om „Onze Vloot" meer populair te maken onder onze bevolking. Wij wenschen het Bestuur het meest volledig welslagen.

VOOR CURAÇAO.

„Ook al zou men zich vleien met de hoop, dat eindelijk de rechtvaardigheid zal zegepralen en de betrekkingen van Curaçao met Venezuela zullen terugkeeren tot de hartelijkheid, die ze vroeger kenmerkte,— dan nog zou het een bewijs van gezond verstand en prijzenswaardige voorzichtigheid zijn, van nu af aan te zorgen, (en wel met alle middelen, die ons ten dienste staan,) dat zich onze handel en scheepvaart uitbreiden. Het leven toch van handel en scheepvaart, zooals reeds bewezen is, is het leven der Kolonie.

Wij willen klaren wijn schenken. De crisis die wij doorleven is dáárom zoo hard, omdat wij ons blind gestaard hebben op den vreemdeling, aldus een sleur in het leven roepend, die zich al sterker en sterker van geslacht tot geslacht heeft voortgezet, en die ons in zijne ketenen geboeid houdt door de betrekkingen zelve, die hij geschapen heeft, en meer nog door de gemakkelijkheid, waarmede hij ons in de praktijk overheerscht. Deze waarheid voorop staande, ligt het logisch besluit voor de hand, dat elke onderbreking, ook zelfs eene gedeeltelijke van dezen sleur, de algemeene belangen schaadt. Hoeveel meer dan moet ons schaden eene onverwachte en algeheele onderbreking? Toen deze zich voordeed in 1875 waren wij sterker dan nu, om de noodlottige gevolgen te dragen en toch de ineenstortingen en achteruitzettingen, die ook ineenstortingen zijn, waren ontelbaar. Wat blijft ons nu over in den tegenwoordigen toestand, zooals wij dien nog kort geleden in dit blad beschreven?

Als wij den blik gericht hadden naar andere hemelstreken, als wij de lessen eener ondervinding van dertig jaren hadden leeren gebruiken, als wij onze nationale krachten ook hadden aangewend, om met andere volken levendige betrekkingen aan te knoopen, dan zouden al die voortbrengselen, die wij noodig hebben en die bijdragen tot het leven van handel en scheepvaart en die ons nu onrechtvaardig, uit willekeur geweigerd worden door het *Gouvernement* van Venezuela (let wel, niet door het *volk* van Venezuela) elders te krijgen zijn. De crisis zou er zijn, ja, maar nooit met het schrikaanjagend vooruitzicht van thans.

De arbeid, dien wij in deze regelen voorstellen, is niet zwaar. Hem zoodra mogelijk aanpakken, is voor ons volk de dagen van lijden verminderen. Wij bevelen hem op de eerste plaats aan de Kamer van Koophandel aan. Zij is in deze de aangewezene om te beginnen. Op dat uitgestrekte veld zullen hare kennis, haar goede wil en hare vaderlandsliefde werk genoeg vinden, om nuttig te zijn voor dit eiland waaraan wij met het hart verbonden zijn en voor welks welzijn al de krachten, die leven in zijn schoot, noodzakelijk en spoedig, te werk gesteld moeten worden."

Van harte gaarne sluiten wij ons aan bij onzen geachten wapenbroeder *El Imparcial*, die bovenstaanden oproep aan den Curaçaoschen Handel deed in zijn Hoofdartikel van Dinsdag ll.

Wij moeten niet treurend bij de zakken blijven neerzitten, maar de handen uit de mouwen steken en werken. De Curaçaosche Handel en Scheepvaart was al te veel in één enkele richting. Meerdere republieken en landen liggen rondom ons, wel niet zoo dicht bij als Venezuela, maar toch niet te ver om er handelsbetrekkingen mede aan te knoopen en onze schepen daarheen te kunnen zenden.

Laat ons eerst den omtrek eens verkennen, eens inlichtingen inwinnen, of er zelf iemand op uit sturen om het terrein te verkennen, opdat wij weten, wat ons het meest voordeelig is.

In verband met het voorgaande kan het zijn nut hebben hier te laten volgen, wat de Heer J. TEN NAPEL, Vertegenwoordiger van A. N. V te Mexico, in Maart 1908 in *Neerlandia* schreef *in het belang van den Nederlandschen Uitvoer-handel.* Wij zullen dezen titel veranderen en schrijven:

In het Belang van den Curaçaoschen DOORVOERHANDEL.

Er is in Neerlandia al eenige malen de wenschelijkheid besproken van één ambtenaar, belast met de inspectie van consulaten, van iemand met dezelfde bevoegdheden en taak als de Amerikaansche „Consuls-General at large."

Niet alleen zou zulk een inspecteur de geschiktheid van de tegenwoordige consulaire ambtenaren van nabij kunnen beoordeelen, doch hij zou ook over die landen, waarmede onze betrekkingen weinig te beteekenen hebben en voor veel uitbreiding vatbaar zijn, nauwkeurige gegevens kunnen verzamelen en zeer belangrijk kunnen bijdragen tot het uitbreiden van onze handelsbetrekkingen met het buitenland.

Het is den in het buitenland gevestigde Ned. handelslieden algemeen bekend, dat onze consulaire dienst met uitzondering van de weinige punten, waar beroepsconsuls zijn gevestigd, tu niet bijster veel te beteekenen heeft. De meeste honoraire consuls zijn vreemdelingen en hoewel de zaken soms aan hoogst bekwame handen zijn toevertrouwd, geloof ik niet te veel te zeggen als ik beweer, dat zulke gevallen tot de uitzonderingen behooren. Dat het wel eenigermate voor de hand ligt, kan ieder begrijpen. De honoraire consuls krijgen voor zooverre bekend niet eens eene toelage voor bureaukosten, representatie enz. en moeten dus bepaald personen zijn, die vermogen bezitten en om der wille van de waardigheid zich allerlei uitgaven getroosten, zoo zij tenminste geen Nederlander zijn en het uit vaderlandsliefde doen.

Onder deze omstandigheden zal er dan ook meestal weinig lust bestaan om uitgebreide verslagen te schrijven, inlichtingen in te winnen enz. De lijdende partij is in zulke gevallen de Ned. uitvoerhandel (de Cur. doorvoerhandel).

Het is niet zeer waarschijnlijk, dat in dien toestand voorloopig verandering gebracht wordt, daar op de begrooting eene betrekkelijk zeer geringe som voor onkosten door consulaire diensten veroorzaakt is uitgetrokken.

Dat het voor de Ned. handel en industrie van het grootste gewicht is zich een deel van den exporthandel te verzekeren en zich niet de loef te laten afsteken door anderen naties, behoeft geen betoog. Waarom zouden dan niet eenige der meest bekende handelaren en fabrikanten de handen ineenslaan en voor eigen rekening een bekwaam man uitzenden met handelservaring en talenkennis, iemand door verblijf in het buitenland geschikt om in hun belang gegevens te verzamelen in verschillende landen om zoodoende den weg te banen voor vertegenwoordigers van Ned. huizen.

Wetenschappelijk Allerlei.

Een luchtvloot.

Niet omdat we het in alle opzichten met den schrijver eens zijn, maar omdat zijne beschouwingen een belangwekkenden kijk geven op de moderne luchtscheepvaart en de mogelijkheden der toekomst, ontleenen wij het volgende aan een artikel van den marine-luitenant A. E. Rambaldo in de „N. R. Ct.:"

Op dit moment kan men de luchtschepen onderscheiden in 3 typen, n.l:

1°. De stijve ballon type Zeppelin;
2°. De gedeeltelijk stijve ballon type Lebaudy;
3°. De slappe ballon type Parseval.

De „la Patrie", die tot de 2° soort behoort, heeft, tot nog toe, wel de meest betrouwbare resultaten opgeleverd. Zoo zijn b. v. na een 100tal opstijgingen met dit luchtschip en met de „Lebaudy" nog geen persoonlijke ongelukken te betreuren geweest.

De „la Patrie" is 60 M. lang, heeft een maximum diameter van 10,30 M. en een inhoud van 3150 M³; het schip wordt met waterstofgas gevuld en bezit zoodoende een totale stijgkracht van 3717 k.g. Het luchtschip is in staat, behalve het eigen gewicht, nog 1260 k.g. omhoog te voeren, berekend op 7 personen, ballast en springmiddelen. Er wordt aangenomen, dat in oorlogstijd 250 k.g. springstoffen aan boord zijn.

De snelheid bedraagt 45 K.M. per uur, theoretisch kan de „la Patrie" daarmede 10 uur varen en aldus 450 K. M. afleggen. In de praktijk echter zal dit getal wel veel minder zijn, aangezien, gebleken is, dat na 4 uur vooralsnog de stijve vorm van den luchtzak gehandhaafd kon blijven.

Het spreekt vanzelf, dat men bij een volgend luchtschip aan dit bezwaar wel zal tegemoet komen.

De kosten van aanbouw zijn f150,000

Vergelijken we thans dit luchtschip eens met een modern slagschip, waarvan de kosten gevoegelijk op f 24,000,000 gesteld kunnen worden, dan blijkt reeds onmiddellijk, dat men voor een slagschip 160 luchtschepen type „la Patrie" kan aanbouwen (*).

De snelheid van een slagschip op 20 zeemijlen stellende dat is 37 K. M. per uur, blijkt, dat gemiddeld de „la Patrie" 8 K. M. per uur meer aflegt.

Hierbij moet echter niet uit het oog verloren worden, dat het luchtschip geheel afhankelijk is van de windsnelheid. Recht invarende tegen een wind van 8 K.M. per uur, ontwikkelt dus de „la Patrie" nog dezelfde snelheid als het slagschip; voor den wind varende, is zijne snelheid echter 16 K.M. per uur grooter.

De „Patrie" kan een vijandelijk slagschip bestrijden met 25 bommen, ieder van niet minder dan 10 K.G., welke op het dek van het slagschip vallende, een geheel vernietigende werking zouden uitoefenen. Het slagschip staat met al zijne hulpmiddelen vrij wel machteloos tegenover het luchtschip, dat bovendien gedurende den nacht en bij bewolkt weder geheel onopgemerkt verschijnen kan en elk gewild moment een goed heenkomen kan zoeken.

Het slagschip is bemand met 900 man; voor de „la Patrie" zijn 3 personen voldoende.

Het luchtschip is totaal onafhankelijk van land of zee, ondiepten, riffen enz.; het kan zijn koers immers recht op het doel bepalen en is, kortom, vrij van de talrijke moeilijkheden, waarmede de navigatie op zee gepaard gaat; het luchtschip loopt geen kans in tijd van oorlog op onderzeesche mijnen te loopen, of te worden aangevallen door een onderzeeboot of in het nachtelijk uur te worden vernield door een torpedebootflottielje.

De nadeelen, die het luchtschip thans nog aankleven, bestaan hoofdzakelijk daarin, dat het steeds naar het punt van uitgang moet terugkeeren, teneinde zijn benzine- en gas voorraad aan te vullen. Zoodra echter op verschillende plaatsen luchthavens aanwezig zullen zijn, zal althans binnen de grenzen van het eigen rijk aan dit bezwaar zijn tegemoetgekomen.

Andere nadeelen zijn evenzeer slechts van tijdelijken aard; er zal toch kwalijk iemand aan kunnen twijfelen, dat de bestuurbare ballon, die het tijdperk der proefnemingen nog niet heeft verlaten, na verloop van eenige jaren over grootere snelheid en uitgebreider sfeer van actie zal kunnen beschikken.

Het laat zich aldus aanzien, dat er spoedig een tijd zal aanbreken, dat het luchtschip door grootere capaciteit in vrijwel elke weersgesteldheid zal kunnen optreden. Thans kan de „la Patrie" reeds gedurende 265 dagen per jaar de windkracht trotseeren.(**)

De voornaamste nadeelen zijn dus van voorbijgaanden aard; daartegenover treden echter zulke principieele voordeelen op den voorgrond en zijn deze van zóó overwegenden aard, dat met zekerheid mag worden beweerd, dat reeds in de naaste toekomst de strijdkracht van het luchtschip die van het slagschip zal overvleugelen.

En men verlieze hierbij niet uit het oog, dat men voor één slagschip 160 luchtschepen kan bouwen en bemannen.

Beschouwen wij thans het luchtschip van graaf Zeppelin; daarvoor zijn de voornaamste gegevens:

de lengte van dit luchtmonster is niet minder dan 126 M., de grootste diameter is 11.7 M., het volume gas 11,000 M³, de snelheid is volgens de proeven van 9 en 10 October 1906 54 K.M. per uur; bij gebruik van 1 motor kan theoretisch dit

(*) Voor een schip als Hr. Ms. Tromp zouden wij dus niet minder dan 35 luchtoorlogsschepen kunnen bouwen.

(**) De „La Patrie" is op het einde van het vorig jaar losgebroken en in de nabijheid van Belfast in Ierland het laatste gezien.

Zoo de kosten aan het uitzenden van zoo iemand verbonden door velen gezamenlijk gedragen worden, zullen daartoe huizen medewerken, die onmogelijk voor eigen rekening iemand kunnen uitzenden en toch gaarne betrouwbare inlichtingen wenschen.

Het moet niet de bedoeling zijn, dat zulk een vertegenwoordiger onmiddellijk optreedt als vertegenwoordiger van Nederlandsche huizen. Hij moet in de gelegenheid gesteld worden toestanden te bestudeeren, aan hem gerichte verzoeken om inlichtingen te behandelen, verslagen van andere landen na te gaan en uitvoerig verslag uit te brengen aan de personen, die hem uitzenden.

Deze weg wordt door Duitsche exporthuizen en fabrieken zeer vaak ingeslagen en heeft er zeer toe bij gedragen om den Duitschen handel in alle streken der wereld voet te doen krijgen.

Nog onlangs vertoefde, naar mij van welingelichte zijde wordt medegedeeld, in Mexico gedurende geruimen tijd iemand, uitgezonden door de Wiener Handelskamer met eene opdracht geheel en al in den geest van het hierboven aangegevene.

Ik ben er zeker van, dat Vertegenwoordigers van het A. N. V. met alle bereidwilligheid zulk een vertegenwoordiger van den Ned. handel met hun ervaring en raad zullen bijstaan."

Mooier kan het al niet.

Voor Curaçao is de weg als aangewezen: samenwerking tusschen de Kamers van Koophandel en Nijverheid en het A. N. V.

De „N. R. Ct." en de Brief van PIUS X.

De *Nieuwe Rott. Courant* bevat een hoofdartikel over het schrijven van Z. H. den Paus aan de Fransche kardinalen, waarin de Fransche wetgeving op de vereenigingen van priesters, aan wie de oude hulp en pensioenkassen van geestelijken en de kerkelijke goederen, belast met zielmissen, zouden kunnen overgaan, wordt afgewezen.

De *N. Rott. Crt.* begrijpt deze houding des Pausen niet.

De Rechterzijde in Kamer en Senaat heeft dan toch tot deze wetgeving meegewerkt; de „gematigde" Katholieken en zelfs de ultramontaansche (!) *Gaulois* waren er voor. En de *N. R. Ct.* zoekt dan ook naar allerlei motieven, om zich de afwijzende beslissing van Pius X te verklaren.

Dat die motieven van hoogen geestelijken aard kunnen zijn, komt blijkbaar geen oogenblik bij haar op. En zoo vindt zij voor het schrijven des H. Vaders slechts een allerondergeschiktste beweegreden, die valt buiten de wet zelve.

De verklaring — meent het blad n.l. — moet worden gezocht in de geschiedenis der verdrijving van de kloosterorden door de Fransche Republiek onder het bewind van Combes.

Onder de raadgevers van Paus Pius zal wel een machtige invloed toekomen aan de leden der verdreven kloosterorden. Zij hebben van een minnelijke schikking der kerkelijke moeilijkheden in Frankrijk niets te wachten.

Het conflict heeft zich verplaatst. De Fransche republiek staat niet meer tegenover den Heiligen Stoel, maar thans staat 't Fransche episcopaat, de wereldlijke geestelijken, tegenover de ordensgeestelijken. Paus Pius heeft voor de ordensgeestelijken partij gekozen, in de meening dat hij daarmede de belangen der Universeele Kerk het beste dient. De Fransche geestelijken hebben het hoofd te buigen, en dat zullen zij doen zooals zij het in de laatste jaren met bewonderenswaardig gevoel voor tucht en oneindige lankmoedigheid telkens hebben gedaan."

Merkwaardig! Terwijl de redactie der *N. R. Ct.* op haar eerste pagina zich beijvert om de „onverzoenlijkheid" des Pausen te betoogen en meent, dat Z. H. in den brief aan de kardinalen niet al zijne motieven heeft blootgelegd, komt op een andere pagina de Parijsche correspondent het volgende schrijven:

Even begrijpelijk als de droefenis der gematigde katholieke elementen, is ten slotte, in aanmerking genomen het nu eenmaal door Rome ingenomen standpunt, de huidige houding van den Paus. Het zou zelfs, achteraf beschouwd, meer verwondering hebben, indien de Heilige Stoel, zij het ook langs een omweg, plotseling was komen zeggen: Onze geheele houding der laatste jaren is een flater geweest, die ons nu langzamerhand duur genoeg gekost heeft. We zullen nu de ons geboden gelegenheid maar aangrijpen om van houding te veranderen en zoodoende nog wat geld zien te redden ook.

Dit zou inderdaad niet zeer het prestige van de pauselijke politiek verhoogd hebben en het is niet verwonderlijk, dat men thans te Rome maar liever den bitteren kelk tot den bodem geledigd heeft, dan voor een materieel belang van de Fransche kerk, geringer dan het materieel belang dat men te voren over het hoofd meende te moeten zien, zichzelf een moreel échec toe zou willen brengen."

De correspondent zet dan verder uiteen, *hoe* de jongste wetgeving in zake de priestervereenigingen tot stand kwam:

Dat het Vaticaan ditmaal bij het eigenlijk zuiver volharden in zijn vroegere houding den indruk van nog grooter onverzoenlijkheid dan te voren maakt, komt eigenlijk door de zich nooit verloochende handigheid van minister Briand.

Minister Briand is de eerste, verleidelijkst welsprekende, onweerstaanbaarste en handigste politieke redenaar van het huidige Frankrijk. Het was hem zelfs gelukt, door de Kamer het zoogenaamd interpretatieve maar juridisch zeer bedenkelijke wetsontwerp op den overgang der kerkelijke goederen, op politieke gronden te doen aannemen. Wij hebben hier indertijd uitvoerig uiteengezet, wat het bedenkelijke hiervan was en hoe zich hier de politiek in de justitie mengde. In den Senaat deed zich echter een heftige tegenstand tegen het bedenkelijke wetsontwerp voor en het scheen niet onveranderd door te zullen gaan.

Toen werd uit de moreele en juridische bezwaren te zamen in overeenstemming met den heer Briand een amendement opgebouwd, dat erg veel indruk maakte, als iets heel edelmoedigs beschouwd werd, door de katholieken zelf met vreugde begroet werd, en — dit verhoogde sterk den gunstigen indruk — door de uiterste linkerpartijen bestreden werd.

Dit amendement bepaalde, dat de onderlinge hulpvereenigingen van priesters (waarvan een ander artikel der wet sprak), mits naar aangegeven regels samengesteld, het geld voor het lezen van missen nagelaten, zou kunnen krijgen indien ze deze missen wilden lezen.

De heer Briand redde door het meegaan met dit amendement niet alleen zijn door het wetsontwerp in gevaar gebrachte reputatie van liberaal staatsman; maar hij sloeg zelfs twee vliegen in één klap: hij zette het Vaticaan tevens voor een quaestie, waarbij de H. Stoel weinig anders dan toeneming van impopulariteit kon oogsten. *Want goed bekeken konden die onderlinge hulpvereenigingen van priesters, op de wijze waarop de wet ze regelde, niet goedgekeurd worden door den Paus, tenzij hij zijn vroegere theorieën prijs gaf.*

De heer Briand werd zeker zeer geholpen door de *onhandigheid der Fransche Katholieken zelf*, die erg juichten over de overwinning op den minister behaald en door de heftige anti-clericalen, die weer schreeuwden dat hij naar Canossa ging.

In werkelijkheid deed hij met liberaal edelmoedig gebaar een zeer handigen zet. Keurde de Paus de „mutualités ecclésiastiques" goed, dan zou hij eigenlijk bereikt hebben, dat de Paus ten slotte voor de Fransche wet boog. Verwierp de Paus ze, dan ging alles toe, zooals de heer Briand bij zijn wijzigingswet wilde; de Fransche Staat zou zich van deze verwerping niets aan te trekken hebben, er eerder voordeel van hebben en de Paus zou in de oogen van het land nog onhandelbaarder zijn dan te voren.

Het is een gevaarlijk man om mee te doen te hebben, deze ex-socialistische minister. Als het socialisme zoo geslepen maakt, dan zal men op zijn portemonnaie moeten passen in den heilstaat."

Wij hebben in dit citaat enkele passages onderstreept, maar behoeven er overigens weinig aan toe te voegen.

De Paus *kon* op de jongste wetgeving niet ingaan, zonder zijn gansche houding te verloochenen en, zonder de rechten der Kerk prijs te geven, haar belangen in gevaar te brengen.

Dat de Fransche „gematigde" katholieken dit niet hebben ingezien, dat zelfs de „ultramontaansche" *Gaulois* het niet begreep, was zeker geen reden voor den H. Vader om in de val te loopen, gezet door Briand, de man die wel sluwheid, maar *geen grein rechtvaardigheidsgevoel* bezit.

Wat de Parijsche correspondent der *N. R. Ct.* over de Fransche wet schrijft doet te eenemale te *niet*, hetgeen de redactie daarover in haar omvangrijk artikel zegt met de zonderlinge conclusie aan 't slot. Het is onbegrijpelijk, dat zij zelve niet heeft begrepen, want zij verwijst nog wel naar den Parijschen brief! En bovendien doet zij ook in haar artikel uitkomen, dat de wet is aangenomen met een „*voorbehoud*". De wetgever heeft nl. bepaald, dat er geen geestelijken zouden mogen worden uitgesloten uit de onderlinge vereenigingen op eenigen grond *betreffende de kerkelijke tucht.*

Hier werden dus opnieuw de kerkelijke tucht en het recht der Kerk, om hare eigen zaken te behandelen op flagrante wijze aangerand; hier openbaarde zich opnieuw het opzet dat de gansche kerkelijke wetgeving van de Fransche regeering der laatste jaren kenmerkt, om het begrip „Kerk" te vernietigen, om Christus' Stichting te maken tot een gewone vereeniging, zooals elke andere, en zelfs *meer* nog dan andere, onderworpen aan de macht van den Staat.

De katholieken, niet slechts van Frankrijk, maar van de geheele wereld kunnen den Paus slechts dankbaar zijn, dat hij dezen giftigen toeleg opnieuw verijdeld heeft en dat hij de Kerk bewaarde voor „weldaden" uit de hand van haar aartsvijand, den rechtsverdraaier Briand.

(*Het Centrum*).

Reconstructie VAN HET KABINET.

Blijkens herhaalde uitingen, wil „De Standaard" bij gunstigen afloop der verkiezingen in 1909 reconstructie van het tegenwoordige Kabinet, dat zij niet als normaal beschouwt.

Hoe gaat omvorming van het Kabinet als abnormaal, in een normaal in zijn werk, zonder dat één of meer der zittingnemende Ministers door anderen vervangen worden, is in de pers gevraagd.

De veronderstelling echter, dat het om vervanging van ministers te doen zou wezen of daarop zou neerkomen, werd door „De Standaard" afgewezen.

Tot nog toe was echter voor velen niet recht duidelijk, wat „De St" dan wel verlangde. Daarom geeft het blad nogmaals een artikel, waarin met beeldspraak de bedoeling verduidelijkt wordt. „De Standaard" schreef:

„Er staan negen planken gereed. Mooi, fijn, rijkdooraderd wagenschot. Ze zijn er op gezaagd om er een Kabinet mee in elkaar te zetten. Maar zooals ze daar schuins tegen den muur aan staan, zijn ze het gewilde Kabinet nog niet.

Zal er uit die negen planken een Kabinet komen, dan moeten ze op het onderstel geplaatst, met schroeven in elkaar gezet, en met scharnier, knip en slot voorzien worden.

Dies gaat de schrijnwerker hier dan ook toe over. Maar wat kant van de planken zal hij naar buiten en wat kant naar binnen zetten?

Aan den éénen kant zijn de planken spiegelglad geschaafd en zóó levendig gepolitoerd, dat de draden en kwasten van 't hout prachtig uitkomen. Aan den anderen kant daarentegen is niets gedaan. Die is gebleven, zooals hij gezaagd was. Die spreekt niet. Zelfs zijn de planken aan dien kant smakeloos overgeschilderd.

Nu zou men zeggen, dat hij dan den sprekenden kant wel naar buiten zal keeren. Maar zoo doet de schrijnwerker niet. Hem is een Kabinet besteld, dat niet in het oog mag loopen. En zoo keert hij de niet gepolitoerden kant naar buiten.

En zoo wordt het dan wel een Kabinet, maar een Kabinet, dat niet spreekt. Een hoogst eenvoudig Kabinet. Een Kabinet zonder artistieke waarde. Maar toch is het best wagenschot!

Maar na een goed jaar bevalt die doffe in de deuren en in de zijkanten toch niet meer en dezelfde schrijnwerker krijgt last, het Kabinet nu andersom in elkaar te zetten. Nu het sprekende wagenschot naar buiten en den overgeschilderden kant naar binnen.

Hij schroeft daartoe de planken los, zet scharnier, knip en slot aan de deuren om, en schroeft daarna dezelfde negen planken, maar nu tot een heel ander Kabinet in elkaar; een Kabinet, dat geen bezoeker herkennen zou, want thans, na de reconstructie, is het ook wel een Kabinet van wagenschot, maar van wagenschot, dat zijn aard laat zien; een wagenschot dat spreekt.

Nu het overdrachtelijke.

Er moet een Kabinet worden geformeerd en zijn negen mannen met veel zorg bijeengezocht, waaruit het geconstrueerd moet worden.

Maar zonder meer zijn die negen mannen nog geen Kabinet. Om een kabinet te maken, moet er knip en slot aan.

Die schroeven zijn hier het Regeerings-program, dat door den Formateur aan de Koningin wordt aangeboden. De Koningin aanvaardt dit program, nu volgt benoeming en beëediging, en nu eerst is de constructie van het Kabinet voltooid.

En ook hier hebt ge te doen met een goed en secuur Kabinet Solied wagenschot, alias Rechts. Maar ook dit Kabinet spreekt niet. Geheel hetzelfde regeeringsprogram kon zijn ingediend door een stel mannen zonder kleur.

De nood van het oogenblik eischte het zoo.

Maar een goed jaar later veranderden de toestanden; er gaat een geroep op, om reconstructie van het Kabinet.

Ook hier schroeft men nu los, zet den sprekenden kant voor, en schroeft weer vast. Scharnieren en knip en slot worden andersom ingezet. D. i., er komt reconstructie op een heel ander, op een principieel Regeeringsprogram.

En nu is het een heel ander Kabinet, ineengezet uit precies dezelfde heeren, maar nu is het een Kabinet, dat Rechts spreekt.

Men zou kunnen zeggen, wie weet of de Formateur niet terstond aan H. M. de Koningin twee programma's heeft voorgelegd, het eene voor den abnormalen toestand van nu en het andere voor na 1909.

Maar dat weet men wel beter. Zoo doet geen Kabinetsformateur. En zoo is zeer stellig ook ditmaal niet geschied. Het program dat 10 Maart in de Tweede Kamer werd meegedeeld, is zonder eenigen twijfel het eenige, dat voorgelegd en goedgekeurd is, en dat op dit oogenblik de gestalte en het karakter van het Kabinet bepaalt......

---

luchtschip in 120 uur 4800 K.M. afleggen, d.w.z., dat het bij gunstigen Oostenwind de reis van Europa naar Amerika zou kunnen ondernemen.

Wegens den stijven ballonvorm heeft bij dit luchtschip dit theoretische cijfer veel grooter waarde dan zulks bij de „la Patrie" het geval bleek te zijn. Het vaartuig kan 2500 K.G. brisante middelen aan boord medenemen. Werd de middellijn van het Zeppelinluchtschip met slechts 2 M. vergroot, dan zou dit laatste gewicht tot 4500 K.G. zijn op te voeren.

De kosten van 80 dergelijke schepen zouden bedragen 80 × f 300,000 = 24 millioen, en aldus even groot zijn als die van 1 slagschip. Een vloot van 80 dergelijke luchtschepen zou in het geheel 36,000 bommen van 10 K.G. op den vijand kunnen neerwerpen.

Mij dunkt, deze cijfers geven reden tot nadenken, en het is aan geen twijfel onderhevig, of het volgende schip van dit type zal reeds een dergelijke groote bezitten.

Wel is waar, kan het Zeppelinluchtschip nog slechts op het water landen, maar wanneer men doelmatige luchthavens zal bezitten, is aan dit bezwaar wederom tegemoet te komen.

Men behoeft geen fantast te wezen, om de meening te zijn toegedaan, dat, daar waar de gevechtswaarde van het luchtschip die van het slagschip dermate overtreft als hiervoren met een enkel woord werd aangegeven, het duidelijk is, dat in de naaste toekomst de mogendheden hunne strijdkrachten zullen dienen te concentreeren in eene luchtvloot.

Het is nu eenmaal een feit, dat het luchtoorlogsschip zich tot een dermate gevaarlijk wapen heeft ontwikkeld, dat daartegenover niet anders dan een luchtschip kan worden gesteld.

Hoe ongaarne wellicht, maar Nederland zal er rekening mee dienen te houden. Bijna alle landen schenken in den laatsten tijd aan de luchtscheepvaart hunne onverdeelde aandacht, en wij kunnen niet langer het luchtschip negeeren, zonder daarmede de veiligheid van het land op het spel te zetten.

Andere landen zijn ons verre vooruit, want in Nederland heeft men op aëronautisch gebied niets.

Maar behalve luchtschepen heeft men in de toekomst ook aëronauten noodig; praktische ervaring is daarbij onontbeerlijk.

Het zal den aandachtigen lezer nu ook wel duidelijk worden, dat evenzeer in den landoorlog het luchtschip allesbeheerschend zal optreden. Zou er nog iemand aan kunnen twijfelen, dat met 1600 „la Patrie's", ons land kort en klein geslagen zou worden, tenminste indien Nederland daartegenover geene andere luchtschepen kon stellen. Kosten en personeel voor een dergelijke, nu nog fantastische luchtvloot bedragen niet meer dan die voor slechts 10 moderne slagschepen.

Het luchtoorlogsschip zal in de toekomst den oorlog zoo fabelachtig verschrikkelijk maken, dat men alleen daardoor wel genoodzaakt zal wezen, zijn toevlucht tot den vrede te nemen.(??)

Wanneer paleizen, kerken, archieven, departementen, arsenalen, buskruitmagazijnen enz. elk oogenblik gevaar loopen door een, dikwijls onzichtbaren vijand, te worden vernield, dan wordt het eenvoudig te gek. Met 1907-hersens althans kan iemand zich kwalijk voorstellen, dat de menschen zich ook aan dergelijke toestanden zouden aanpassen.(??)

Nu de Vredesconferentie het luchtoorlogsschip geene beperkende bepalingen in den weg heeft gelegd, wat betreft het bestrijden van den vijand door middel van luchttorpedo's en andere brisante middelen, dan vermeen ik, dat het bestaan der luchtoorlogsschepen vooral op den landen zeekrijg de meest verstrekkende gevolgen zal hebben. Denkt men zich geheel in dezen toestand in, dan meen ik, dat mijne navolgende conclusies wel verdienen ernstig te worden overwogen.

1o. Bij eene weldoordachte landsverdediging is de oprichting van minstens een militaire luchtschippersafdeeling als onafwijsbare eisch voor ons land te beschouwen.

2o. Op grond der onloochenbare, verrassende resultaten der hedendaagsche luchtoorlogsschepen is de verdere bouw van pantserschepen en kruisers voor de verdediging van Nederland te ontraden.

(Wat betreft de koloniën doet het vraagstuk zich in een ander licht voor; hoe meer luchtschepen in het Moederland, hoe meer zeeschepen er over blijven voor de Koloniën.)

In alle geval zal Nederland verstandig doen, de maritieme verdediging van het vaderland met behulp der bestaande grootere schepen, toe te vertrouwen aan de torpedobooten en onderzeesche vaartuigen.

3o. De Hollandsche waterlinie heeft over 10 jaar afgedaan. Het is dus niet gewenscht, zoowel voor dit verdedigingsmiddel als voor vestingwerken enz. thans nog belangrijke sommen uit te trekken. Deze zouden voor de verdediging, nu reeds, veel doelmatiger kunnen worden aangewend."

***

De luchtvaart heeft erg veel jeugdziekten te doorworstelen, en gevaarlijke ziekten ook. Nu wordt weer uit Oakland in Californië gemeld, dat het reuzen-luchtschip Great-Morell, bij een proeftocht uit een hoogte van 300 voet naar beneden is gevallen. De ballon barstte nl. plotseling en het vaartuig, waarin zich 20 personen bevonden, vloog om laag. Zeven personen werden gedood, terwijl de overigen ernstig gekwetst werden.

***

De heer Holland, de New-Yorksche uitvinder van de onderzeesche booten, beweert binnen vijf jaar te zullen gereed zijn met een luchtschip, dat hem in 30 uren over den Atlantischen Oceaan van New-York naar Engeland zal brengen.

Zijn toestel is zoo eenvoudig, zegt hij, dat hij niet begrijpt, hoe anderen het niet vroeger hebben toegepast. Meer wil hij er echter niet van zeggen.

***

De eene verrukkingsgalm volgt in de Duitsche pers op den anderen.

Na den tocht, dien de ballon van graaf Zeppelin heeft volbracht, spreken de bladen van een definitieve overwinning. En inderdaad is er wel wat reden tot deze militante blijdschap, daar het Zeppelinsche zweeftuig tot dusverre van alle bestuurbare ballons, inclusief de Fransche „Patrie" en het geheimzinnige Engelsche anonieme zweefmonster, het langst in hooger sferen is gebleven, namelijk zeven uur aan een stuk.

De ballon stevende over Ravensberg, en Weingarten en kwam 's middags om 1 uur weer aan het meer terug. De tocht werd verscheidene kilometers achtereen op een hoogte van slechts 40 meter over bosschen en weiden afgelegd. Daarop volgde het zweeftuig van tijd tot tijd den oever van het meer, en zweefde achtereenvolgens over alle vijf staatjes rondom het meer.

Om zes uur daalde de ballon tot vlak boven den waterspiegel, om passagiers te verwisselen. Daarop verhief het luchtschip zich weer onmiddellijk in de hoogere luchtlagen en zette, ondanks de invallende duisternis, nog bijna een uur zijn tocht voort. Om acht uur was het zonder moeite in de loods ondergebracht.

Afgezien van den langen duur van den tocht, heeft zich ook de werking van het roer, waarmede de hoogte wordt geregeld, zoo uitmuntend getoond, dat het luchtschip, zonder uitgooien van ballast of uitlaten van gas en ten allen tijde zijn hoogte 300 meter kon wijzigen.

***

Uit de Fransche telegrammen ziet men, dat bijna dagelijks proeven met bestuurbare luchtballons worden genomen en met zeer veel succes. Er wordt nog wel eens iets onklaar aan de machine, maar men kan toch zeggen, dat de bestuurbaarheid der luchtballon geen vraagstuk meer is, doch slechts toepassing eischt.

„Dat de heeren onderling reeds nu over die tweede periode met elkaar gesproken hebben, is mogelijk, al vernamen we er niets van. Maar in elk geval waren dit ideeën voor later, en, zoo ze al geventileerd zijn, nog geen Regeeringsprogram. Dit kunnen ze eerst worden, als ze in strikte formule gebracht, aan de Koningin zullen zijn voorgelegd en door de Koningin aanvaard.

Noch de personen, noch losse ideeën, maar alleen een stipt geformuleerd Regeeringsprogram maakt een Kabinet.

In abstracto bestaat zelfs de mogelijkheid, dat één van de heeren, die nu zitten, verklaarde, zich met dit latere, principieele, Regeerings program niet te kunnen vereenigen. En natuurlijk, dan zou er in het gereconstrueerde Kabinet voor hem geen plaats zijn.

De verwachting, dat alle negen heeren, na de reconstructie, in het Kabinet zullen blijven, steunt dan ook niet op het program van 10 Maart, doch alleen op de kennis van hun persoon."

„De Tijd," dit artikel besprekend, vindt het, alles te zamen genomen nog niet duidelijk. Het blad vraagt:

„Wat beteekent dit alles? De mogelijkheid niet alleen in abstracto, maar ook in concreto, dat één (of zelfs meer) van de heeren, die nu zitten, zullen verklaren met een later, nu nog niet bestaand of althans hun tot dusver geheel onbekend gebleven regeeringsprogram niet te kunnen medegaan, is zóó duidelijk, dat het bij niemand tegenspraak zal ondervinden.

Maar waarom dan met zóóveel omhaal van woorden die mogelijkheid in het licht gesteld?"

Wat de vergelijking betreft vraagt „De Tijd", of ze ook op gaat.

„Indien men te doen heeft met levende menschen?— Met politieke personen, die ook, als zij deel uitmaken van zekere ministerieele combinatie, toch niet ophouden een eigen individualiteit te bezitten, welke — naar men moet veronderstellen — bij ieder van hen een geheel, een gesloten eenheid vormen.

Ook zouden wij niet goed de houding begrijpen van den Kabinetsformateur, die in 1908 een zeker getal politieke mannen uitnoodigde, om met hem deel uit te maken van een ministerie, waarvan hun (zooals billijk was) een uitvoerig program werd medegedeeld, indien hij een jaar later aan diezelfde personen een ander program voorlegde en hun daarbij de keus stelde om: òf ook voor hun deel tot uitvoering van dit nieuwe program mede te werken òf anders hun zetel te ontruimen.

Dit zou, bepaaldelijk ten opzichte van die ministers, welke, om de uitnoodiging van den Kabinetsformateur te kunnen aannemen, een anderen werkkring prijs gaven, terwijl zij niet konden vermoeden, dat het hun voorgelegde program slechts een voorloopig program was, om hoogstens anderhalf jaar dienst te doen, toch wel wat al te cavalièrement gehandeld zijn.

Bovendien zou de in dit geval zeer lastige en netelige vraag kunnen gesteld worden, in hoeverre tegenover het geheele volk in voldoende mate aan den zedelijken eisch van oprechtheid in het staatkundige voldaan was. In geen geval, dunkt ons, zoude het tweede program, waarvan sprake is, mogen achtergehouden worden tot na de verkiezingen.

Als ons volk volgend jaar ter stembus gaat, moet het zijn, om van zijn instemming of afkeuring te doen blijken van zeker bekend program van beginselen......

„Wij van onzen kant achten het van zelf sprekend, dat, als de verkiezing van 1909 (zooals wij hopen en vertrouwen) aan het zitting nemend Kabinet een rustigen werktijd van nog minstens vier jaren zullen verzekerd hebben, de lijst van in behandeling te nemen onderwerpen aanzienlijk zal worden uitgebreid.

Om ook eens de beeldspraak te bezigen: de vuren onder den stoomketel kunnen dan krachtiger worden opgestookt; de beweging en snelheid der machine kunnen dan aanzienlijk versterkt worden; de richting en koers echter geheel onveranderd blijven.

Bedoeld De Standaard het zóó, dan bestaat er tusschen hem en ons absoluut geen verschil."

„Het Huisgezin" schrijft naar aanleiding van het „Standaard"— artikel:

„Wij wenschen naar aanleiding hiervan twee opmerkingen te maken.

De eerste is, dat o. i, indien het ministerie-Heemskerk gemeend had, dat in 1909 een nieuw program eventueel noodig ware geweest, het zou zijn gekomen met een meer sobere regeeringsverklaring, met een werkprogram niet voor jaren, maar met een bescheiden program, waarmee het eene jaar, dat ons van de verkiezingen scheidt, kon worden gevuld.

Op de tweede plaats dient opgemerkt, dat het ministerie-Heemskerk niet is opgetreden als een neutraal Kabinet, maar als een Kabinet dat het bewind zal voeren „overeenkomstig de beginselen, levende in de partijen der rechterzijde" en dat „principieele tegenstellingen", waar die zich voordoen, niet zal ontwijken.

Indien we de Standaard een vraag mochten stellen, zou het deze zijn, te willen aangeven, hoe zij zich het „principieel" program denkt, dat het volgend jaar voor het „neutrale" program van thans in de plaats zou moeten komen."

De *Limb. Koerier* merkt op, dat er in de houding van dr. Kuyper iets begint te komen, dat in uitgebreide kringen ter rechterzijde ontstemming wekt.

Het valt niet te ontkennen, dat dr. Kuyper sinds het optreden van het tegenwoordige ministerie een grondtoon vasthoudt, die in vele katholieke kringen allerminst weerklank vindt.

Dat herhaalde critiseeren op het ministerie waarvan hij geen deel uitmaakt, en omtrent welks samenstelling hij niet geraadpleegd is, wekt wrevel. Men kan het zich, menschelijkerwijs, volkomen verklaren, dat een man met een verleden als Kuyper, die zijne partij gemaakt heeft en de rechterzijde zoo in 1888 als in 1901 aan het bewind hielp brengen, zich diep gegriefd gevoelt door den loop, dien de zaken hebben genomen. Maar men had van zijn grootheid verwacht, dat hij alle persoonlijke geraaktheid gesmoord zou hebben. En men voelt zich teleurgesteld, dat een man als Kuyper dit blijkbaar niet van zich heeft kunnen verkrijgen.

Onder sommige opzichten doet Kuyper denken aan de Titans-figuur, die Bismarck heette. Oók in deze dagen, nu een ander zijn regentenplaats ingenomen heeft. Op Friedrichsruhe werd *genörgelt*. In de *Standaard* klinkt te vaak dezelfde toon.

De tegenstanders weten dat en prikkelen den oud-bewindvoerder. Zij tasten hem in zijn gevoelige plek. De vrijzinnig democratische *Middelburgsche Courant* zegt, dat het Kamervotum, waarbij het kabinet-De Meester viel, opzettelijk bui en praeadvies van dr. Kuyper is gelaten. Men heeft van rechts—vergoelijkend—gezegd, dat er geen tijd meer was om dr. Kuyper te raadplegen. Neen, zegt de *Middelburgsche*, er waren een avond en een ochtend beschikbaar, en de leider woonde vlak bij: in de Kanaalstraat.

En de *Standaard*, in plaats van dit gestook te negeeren, neemt het schrijven van het vrijzinnige blad over en schrijft er, toestemmend knikkend, onder: dat, voor zoover zij met volledige kennis van zaken oordeelen kan, dit beweren juist is.

En aan het slot zijner beschouwing zegt de *L. K.*:

Och, dat een man met een verleden als Kuyper ons toch het schouwspel van een verkleind Friedrichsruhe mocht besparen!

Indien het moet doorgaan op deze wijs, waarvan het eind niet is te voorzien, zou het wel eens kunnen gebeuren, dat er na den zomer van 1909 wellicht geen dofgeschilderd kabinet meer zou voorhanden zijn, om de paneelen met de gepolitoerde zijde naar buiten te laten keeren......

Correspondentie.*

Aruba.

Luitenant Lens is alhier verleden Zaterdag aangekomen en reeds met volle kracht aan den arbeid. Zijn eerste werk is het opmeten van de haven vanaf den steiger der goudmaatschappij tot op de hoogte, waar men van plan is den nieuwen steiger te bouwen vóór het huis van den gezaghebber. Van de rots, die zich aldaar verheft, tot de plaats waar een ondiepte is, moet een rechte langwerpige steiger gebouwd worden. Die ondiepte, waaraan dat stuk moet uitkomen, zal rond met ijzeren palen worden afgezet, waarop balken kunnen bevestigd worden, die den planken vloer van een te vormen groot vlak moeten dragen. Op dien vloer kan men dan bergplaatsen bouwen, om de goederen, die als doorvoer worden aangebracht, te bewaren. Wanneer dit plan zal zijn uitgevoerd, zullen groote schepen en stoombooten aan dien steiger kunnen aanleggen.

De Arubianen zijn het Gouvernement oprecht dankbaar, dat eindelijk aan hun hartewensch wordt voldaan en hun een gelegenheid is geopend om hun handel en scheepvaart uit te breiden en tot hooger bloei te brengen. Bovenstaand plan is volgens advies van de havencommissie; daar zal wel weinig aan te veranderen vallen. Dat plan zal terdege gewikt en gewogen zijn, al het voor en tegen ernstig overdacht. Om echter te voldoen aan het verlangen van meerderen, en de Havencommissie in de gelegenheid te stellen volledig daarvan kennis te nemen, willen wij hier nog mededeelen het plan van die lieden, die de voorkeur blijven geven om den steiger te plaatsen ten oosten van den steiger der Goud-Maatij. en wel omdat een steiger aldaar wellicht MINDER GELD ZAL KOSTEN VOOR AANLEG EN ZEKER VEEL MINDER VOOR ONDERHOUD.

Een flinke kaai van Oost tot West en van Zuid tot Noord kan door demping van het stuk genaamd „Secoe Meimei," dat uit stevig materiaal bestaat, een aanlegplaats der schepen geven, die op vasten grond gevestigd is en waar alle, zelfs de grootste stoomschepen, indien de ingang van de haven blijkt veilig te zijn, kunnen aanmeren. Men zal hier niet noodig hebben een houten vloer te leggen, daar zich door demping een harde en duurzame vloer van steen, aarde en zand op de plaats zal vormen, die weinig onkosten voor onderhoud zal vragen, terwijl de voorgestelde houten steiger altijd veel aan herstelling en onderhoud moet vorderen.

De eenigste moeilijkheid door den steiger daar te plaatsen, is, dat de afstand van daar uit naar de pakhuizen der kooplui een paar minuten langer is, doch daar staat tegenover, dat op dat terrein (*Secoe Meimei*) veel meer plaats zal zijn om bergplaatsen te bouwen voor de goederen die als doorvoer zullen aangevoerd worden dan op het voorgestelde der havencommissie.

Hoe jammer zou het wezen, indien wij na een jaar of wat, zouden moeten zeggen: „Hadden wij geweten, dat onze handel zoo vooruit zou gaan, dan hadden wij den steiger zeker beoosten den goud-maatschappij-steiger gebouwd, daar zouden wij er een gekregen hebben van wellicht veel minder geld en voldoende om in al onze handels- en scheepsbehoeften te voorzien.

Laten wij daarom een steiger bouwen niet voor vandaag of morgen; maar een voor de toekomst, een steiger, die in alles voorziet, waarvoor een gouvernements-steiger dient te zorgen. Een steiger met zijn bergplaatsen, aanlegplaatsen, gouvernementskantoren, enz. enz.

Aruba met zijn goud— en phosphaatmijnen, met een werkzame, spaarzame en energieke bevolking heeft een groote toekomst, en kan een hooge vlucht nemen, indien men het helpt zijn vleugelen breed uit te slaan. Ziet eens: de drie eerste maanden van dit jaar bracht een f48,314.13 meer in de gouvernementskas dan men verwacht had, wanneer het zoo voortgaat, dan komt er bij het einde van het jaar circa 200 duizend gulden meer van Aruba dan men in het begin van dit jaar berekende.

De buitengewone baten moeten volgens de huishoudleer niet aangewend worden tot dekking van de gewone uitgaven, maar behooren besteed te worden aan buitengewone werken Zulk een buitengewoon werk is onze nieuwe steiger. Geheel Aruba is vast overtuigd, dat deze nieuwe steiger krachtig zal medewerken om later ook de gewone jaarlijksche inkomsten flink te verhoogen door het gestadig toenemen van handel en scheepvaart. Dat men dan den nieuwen steiger niet alleen bouwe, maar zoo goed mogelijk bouwe.

De buitengewone baten die reeds jaren achtereen door Aruba werden opgebracht zullen ruimschoots de onkosten dekken.

(*) Deze Correspondentie kwam eerst Zaterdag namiddag in ons bezit; zeer tot onze spijt moest zij een week blijven liggen.

Red. Amigoe.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

„Marietta."

Dit Amerikaansch oorlogsschip verliet onze haven Dinsdagnamiddag en zette koers naar Porto-Cabello.

Dienzelfden dag liep hier het gerucht, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en Venezuela verbroken waren. Het heette nu, dat de *Marietta* de geheele Amerikaansche Legatie ging halen om ze hier over te brengen. En werkelijk, donderdagmorgen keerde de *Marietta* in onze haven terug met den Heer SLEEPER aan boord. Het archief bleef echter te Caracas onder de hoede van den Heer BREWER, secretaris der Legatie.

Ook waren nog aan boord Luitenant RUGGLES, militair attaché, en echtgenoote.

Het schijnt dus wel meenens te gaan worden. De alwetende *Men* durft beweren, dat Nederland, Amerika, Engeland en Frankrijk gezamenlijk tegen Venezuela zullen optreden, van de zeezijde, terwijl Columbia over land Venezuela zal bestoken.

Daar het hooge gezelschap uit Caracas kwam, waar nog de pest heerscht, is het Vrijdag in den namiddag door de *Marietta* naar het quarantainegebouw gebracht.

De Gelderland.

Met vreugde begroetten wij Vrijdagmorgen ons Nederlandsch Oorlogsschip weder in onze haven, als een welkomen vriend en machtigen beschermer. Het Curaçaosche Volk zal oprecht dankbaar zijn jegens Bestuur en Regeering voor het terugroepen van de *Gelderland* uit Suriname. De tegenwoordigheid van ons Pantserdekschip kan zeker in onze Zusterkolonie krachtig medewerken om de eer van onze vlag aldaar hoog te houden; aan de ontvangst van den nieuwen Gouverneur zou zeker meerder luister zijn bijgezet als een Nederlandsch Oorlogsschip Z. Exc. aan wal had gebracht onder het donderen van het geschut; maar hier in onze eigen Kolonie, in Curaçao stonden veel hooger belangen op het spel.

Het gold hier niet de eer onzer vlag hoog te houden, maar deze weer op te heffen en van smetten te zuiveren, opdat ons volk niet als laf en weerloos zou worden gescholden en Nederlands macht veracht en gering geschat. Hier moet ons Oorlogsschip niet dienen om meerderen luister te schenken aan het Gezag, maar om dat Gezag zelve te handhaven, opdat het niet door andere volken onder den voet worde gehaald en vertrapt worde.

Daarom begroeten wij de *Gelderland* met vreugde en zijn dankbaar voor haar komst.

Teleurstelling.

Dinsdagmorgen liep hier de Engelsche boot *Capella* binnen met ± 500 ton vracht voor Trinidad bestemd. Oorspronkelijk bestond het plan die vracht hier in Curaçaosche schoeners over te laden, opdat deze ze naar Trinidad zouden brengen. Groote vreugde bij reeders en werkvolk die zoo lang al zonder verdiensten zijn. Helaas, het ware te schoon geweest; een telegram van de Directie knapte die blijde hoop af. De *Capella* hield de vracht in en moest zelf naar Trinidad

Klein Curaçao.

Verleden week is de driemaster JOHN B. COYLE, groot ruim 600 ton op Klein Curaçao phosphaat gaan laden, en zal dezer dagen weder vertrekken. Dat is dit jaar reeds de tweede lading. Voor een derde lading werd het contract ook geteekend. Spoedig kan een schip weder voor Klein Curaçao verwacht worden.

Stadsreiniging.

Van 19 Juni, 12 uur n.m. tot 26 Juni 12 uur werden in het fiscalaat aangebracht:

104 ratten.
474 muizen.

De aangehuurde werklieden der reinigings-commissie zijn allen bedankt.

De meerdere aangehuurde werklieden voor Quarantaine-maatregelen, zijn voldoende om met het reinigen door te gaan, en het nog ontbrekende zoowel als het reeds schoongemaakte in orde te houden. Door deze werden 81 karren en 150 kruiwagens vuilnis en oude blikken verwijderd, mestvaalten en vuilnis op openliggende gronden uitgebrand, de vleeschhal geschrobd.

De gewone aangehuurde werklieden en dwangarbeiders zorgen voor

straten, enz. en die ook, wat *reinheid* betreft, alle in orde verkeeren.

De Mail.

Dinsdag, 30 Juni a. s. wordt hier de *Dagfred* van New-York en Pto. Cabello verwacht, en zal denzelfden dag naar Maracaibo vertrekken.

Lucifers.

Waarom denken de Heeren Handelaren niet aan Suriname, nu de lucifers hier schaarsch en duur zijn geworden en eerst over een paar maanden een nieuwe bezending kan verwacht worden? Een enkel telegrammetje naar de lucifers-fabriek op Suriname en binnen een enkele maand, binnen twee weken misschien, kunnen wij overvloed van lucifers hebben. Hoe duur ze in Suriname zijn, kunnen we ons niet herinneren, maar wel, meenen wij, dat ze niet zoo goedkoop zijn als in Nederland. Maar dit kan eerst worden onderzocht. Zeker zijn ze niet zoo duur als thans hier op Curaçao.

Grover Cleveland.

Gisteren kwam hier het telegrafisch bericht aan, dat de Oud-president der Amerikaansche Unie GROVER CLEVELAND overleden was.

Het hier aanwezige Amerikaansche oorlogsschip *Marietta* ontving uit Washington order elk half uur een kanonschot te lossen ten teeken van rouw. Als tegenbeleefdheid hebben toen ook de *Gelderland* en het *Waterfort* om het half uur een kanonschot gelost.

GROVER CLEVELAND werd geboren te Caldwell (N. Y.) in 1837. Aanvankelijk was hij blindenleeraar, daarna advocaat en procureur, totdat hij in 1882 tot gouverneur van New-York gekozen werd. Tot tweemalen toe werd hij later waardig gekeurd het Presidentschap der Vereenigde Staten te bekleeden nl. van 1884—1888 en van 1892—1896. In beide perioden wist hij zich de achting zijner medeburgers in hooge mate te verwerven.

Zijn opvolger in 1896 was de zoo ongelukkig omgekomene President MAC KINLEY.

Curaçaosche Haven- en Brugdienst.

In de gehouden vergadering van aandeelhouders der Mij. tot Expl. van den Curaçaoschen Haven- en Brugdienst, werd tot Commissaris gekozen de heer mr. D. E. Lioni in de plaats van den overleden commissaris, den heer A. W. Beckeringh, aan wiens nagedachtenis warme hulde werd gebracht.

Het voordeelig saldo over 1907 bedraagt met dat der vorige rekening f 134,75½. Het dividend werd bepaald op 4½ percent.

Maatschappij tot bevordering van het natuurkundig onderzoek der Nederl. Kolonien.

Door den Voorzitter der commissie werd verslag uitgebracht omtrent de werkzaamheden zoo van het uitvoerend comité in Nederland als van het Indisch en West-Indisch comité.

Wat de West-Indische eilanden betreft, is een nieuw plan door het uitvoerend comité op 't touw gezet voor het onderzoek van de flora van de eilanden Curaçao, Aruba en Bonaire. Dit onderzoek zal plaats hebben door den heer Boldragh. De kosten bedragen f3500.

Leger.

Art. 4 van het Kon. besluit van 10 Mei 1860, no. 80, is nader gewijzigd:

Voor detacheering bij de landmacht in West-Indië zullen in de eerste plaats worden aangewezen officieren van het leger in Ned.-Indië, met dien verstande, dat in mindering van de hun bij vertrek naar West-Indië uit te keeren gratificatie strekt het bedrag der gratificatie, die zij ingevolge het Kon. besluit van 26 Mei 1881, no. 28, reeds hebben genoten als tegemoetkoming in de kosten van uitrusting;

dat hun vergund wordt gedurende hun verblijf in West-Indië de Oost-Indische uniform te blijven dragen;

dat zij blijven contribueeren aan het Oost-Indische weduwen- en weezenfonds en derhalve niet bijdragen aan de weduwen- en weezenkas voor de officieren van het leger hier te lande, en

dat zij na terugkeer van hun detacheering in Nederland weder treden in de positie, die zij vóór den aanvang van die detacheering in namen.

Curaçaosche Mijnwet.

Door de Commissie van Rapporteurs is eindverslag uitgebracht over het wetsontwerp tot vaststelling eener Curaçaosche Mijnwet.

(*Het Vaderland*)

Onze bevolking.

De bevolking van ons land bedroeg den 31en December 1907 5.747.273 zielen tegen 3.810.000 op 1 Januari 1875, een vermeerdering dus in ruim dertig jaar tijds van iets meer dan 50 percent.

Santo Domingo.

Het congres van de Dominikaansche Republiek heeft zooëven een wet bekrachtigd, die den 1 Juli a.s. in werking zal treden. Door die wet worden eenige artikelen gewijzigd van de wet voor de Douanen en Havens.

Onder de veranderde artikelen zijn de voornaamste, die welke betrekking hebben op de havengelden, die aanmerkelijk verlaagd zijn; zij zijn teruggebracht nagenoeg tot 20 % van 't geen ze vroeger waren.

Voor 't vervolg zijn de genoemde rechten aldus vastgesteld:

ZEIL- EN STOOMSCHEPEN:

A. voor elke ton lading, die zij in de Republiek invoeren $ 0.50.

B. Voor elke ton lading, die zij van daar medenemen $ 0.50.

Het Loodsgeld zal betaald worden als volgt:

ZEILSCHEPEN:

C. voor elke registerton volgens den scheepsbrief, of men een loods neemt of niet $ 0.01.

STOOMSCHEPEN:

D. voor elke registerton, of men een loods neemt of niet, $ 0.0½.

Deze loodsgelden worden voldaan zoowel bij het binnenkomen als het uitvaren van het schip. Voor rechten van tolk, seinen, en gezondheidscommissie zal elk schip, dat in de aangewezen havens van de Republiek aankomt, voor elk dezer diensten $ 2 betalen.

Omdat het van belang kan zijn voor onzen handel, haasten wij ons het bovenstaande te publiceeren.

(*El Imparcial*)

Buitenland.

FRANKRIJK.

Na een zeer lang geduldig lijden is 23 Mei ll. de Fransche dichter François Coppée gestorven. Sedert velen weken bestond er geen hoop meer op zijn behoud. De dood is voor hem een verlossing geweest uit een zeer smartelijk lijden, dat hij met echte, christelijke gelatenheid en moed gedragen heeft. De overledene was een groot christen die de fransche letteren tot sieraad was en een schoon voorbeeld heeft gegeven van godsvrucht en trouw aan de Kerk.

Coppé's uitvaart en begrafenis had Dinsdag d. a. v. te 10 uur plaats in de kerk van den H. Franciscus Xaverius te Parijs. Niet alleen de kerk was stampvol, doch ook op de trappen en op het plein daarvoor verdrong zich een dichte menigte zoodat het bataljon van het 28e linie regiment hetwelk onder bevel van commandant Chaput de militaire eerbewijzen zou brengen, als vastgeperst stond tusschen de duizenden belangstellenden. De H. Mis werd opgedragen door den biechtvader van den overledene, abbé Motet, terwijl het koor beurtelings Gregoriaansch en moderne composities op liturgischen tekst ten gehoore bracht. De lijkkist, voor het altaar staande, was omringd door twaalf kaarsen en bedekt met de eere- en ordeteekenen van den overledene, twee palmen met violetten strik en een kruis van levende bloemen.

Aan de Evangeliezijde had de deputatie der Académie Française plaats genomen. Mgr. Bouquet, bisschop van Chartres, verrichtte de absolutie, omringd door tal van hooggeplaatste geestelijken uit het aartsbisdom-Parijs. Na deze plechtigheid begon het défilé langs de lijkbaar: een eindelooze reeks van letterkundigen, geleerden, schrijvers, staatslieden, kunstenaars en deputaties van verlerlei vereenigingen. Tegen half twaalf werd het lijk uitgedragen en terwijl de troepen het militaire saluut brachten en de regimentsmuziek treurmarschen speelde, geplaatst in den lijkwagen. Achter de familie volgde om zoo te zeggen geheel het katholieke, politieke en artistieke Parijs den doode naar het kerkhof van Montparnasse.

De Tijd schrijft in een hoofdartikel o. m. het volgende: „Frankrijk telt een groot dichter, een warm vaderlander, een oprecht Christen minder. De dichtergaven van Coppée worden erkend en geëerd ook door hen, die hem in zijn beide kwaliteiten van patriot en Christen hun hulde weigeren. Zoolang er een Fransche letterkunde zal bestaan en zoolang het meterialisme en sensualisme den zin voor reine en verhevene gevoelens, in de edelste vormen gehuld, niet geheel zullen uitgebluscht hebben, zal ook de naam van den dichter Coppée niet vergeten worden. En met den dichter zal ook de patriot en Christen blijven voortleven. De patriot, die zijn vaderland boven alles en ondanks alles heeft lief gehad met een vurigheid, die hem somwijlen deed dwalen en partijdig maakte, maar nooit zelfs bij zijn vijanden eenigen twijfel omtrent de zuiverheid en onbaatzuchtigheid van zijn gevoelen, omtrent zijn blanke goede trouw en eerlijkheid liet opkomen. De Christen, die, toen hij eenmaal na vele jaren afdwaling de waarheid leerde kennen, die waarheid niet alleen openlijk, zonder het menschelijk opzicht te vreezen, met den mond heeft beleden, maar ook door zijn daden heeft beleefd; — die de waarheid en schoonheid, welke hij in de katholieke Kerk gevonden had, met al de warmte en innigheid van zijn groot hart heeft lief gehad en van toen af in de werken van zijn kunstenaarsgeest heeft uitgedrukt."

Ingezonden Mededeelingen.

Studie aan Nederlandsche Hoogescholen en Rijk-Inrichtingen van Onderwijs.

Aan degenen die inlichtingen wenschen betreffende de studie aan de volgende Nederlandsche Hoogescholen en Rijks-Inrichtingen van onderwijs worden deze kosteloos verstrekt door de volgende commissie voor inlichtingen samengesteld door de Studenten-Afdeelingen van het Algemeen Nederlandsch Verbond:

Voor de Rijks-Universiteit te Leiden en voor algemeene inlichtingen: A. Welcker, Morschweg 24, Leiden.

Voor de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam: J. R. Kollewijn, Ruischstraat 10, Amsterdam.

Voor de Vrije Universiteit te Amsterdam: D. Rumpff, Keizersgracht 162, Amsterdam.

Voor de Rijks-Universiteit te Utrecht: J. Baart de la Faille, Mariaplaats-18, Utrecht.

Voor de Rijks-Universiteit te Groningen: A. C. J. A. Greebe, Joz. Israëlstraat 95a, Groningen.

Voor de Technische Hoogeschool te Delft: W. M. Roessingh van Iterson, Koornmarkt 65, Delft.

Voor de Rijks-Veeartsenijschool te Utrecht: De Secr. van het Veterinair Studenten-Corps „Absyrtus", adres Rijks-Veeartsenijschool te Utrecht.

Voor de Rijks Hoogere Land- Tuin- en Boschbouwschool en de Rijksland-bouwschool te Wageningen: De Secr. der Vereeniging „Studiebelangen" te Wageningen.

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO